

JÓKAI ANNA

Behomálylott ünnepeink

A kiüresedett ember számára az ünnep: ellenség. Nincs árulkodóbb vallomás e tárgyban, mint amit Andy Warhol, sokak divatos művész-bálványa kottyantott ki: „Nem szeretem a vasárnapot, mert zárva vannak az üzletek.” Elborzasztó, de legalább őszinte szavak. A plázák urai vették is a lapot, ezért lett világszerte egyre gyakoribb az „ünnepi nyitva tartás, hétköznapi rend szerint.” Az ünnep ebben a sivár felfogásban csupán munkaszünetet jelent, amikor még komótosabban lehet a tömött polcok között lötyögni, turkálni, mohó megkívánással szükségesnek érezni a valójában szükségtelent is. Nem betölteni az időt, hanem eltölteni.

Simán szalad a *chronos* fonala hosszabb-rövidebb aionokban, aztán hirtelen, – de csak a felszínen kiszámíthatatlanul – csomókba áll, kairosszá sűrűsödik. Az emberre szabott évek rohanása, a hétköznapiak sodra az Isten által levert útjelző-cölöpökön pihen meg, s gyűjt erőt. A Teremtés nem feketedő arany-szálán eredetileg igazgyöngy minden szakrális ünnep. Ez a lánc – tudjuk, hisszük – elszakíthatatlan, de a gyöngyök rajta sérülékenyek. Karcolhatók, bemaszatolhatók, még ki is cserélhetők csillogóbb „tenyésztett” minőségre, sőt, akár giccsesen színjátékos szintetikus utánzatra is, ha a viselőnek a látszat válik fontossá, fontosabbá, mint a lényeg. Akad, aki úgy gondolja, a keresztény ünnepekörből szeszélye-ízlése kénye-kedvére lekapcsolhat, kiiktathat egyet-egyét, pedig a gyöngyszemek összetartoznak, egyik a másikat sorrendben feltételezi... Az év haladtával egymás után bomlanak ki ünnepeink, – értelmüket, üzeneteiket eszünkben-szívünkben megforgatjuk, a hétköznapiak csatáihoz innen nyerjük a muníciót, s így törekszünk egyre magasabbra Isten spirálisán, ahol a csúcs: – a kommunió Krisztusban.

A mai, felülről szervezett közösségekben bizony, veszélyben az értékén őrzött ünnep.

Ritkábban fordul elő, hogy szimplán és gátlástalanul kiradírozzák a naptárból (bár volt erre történelmi példa). Ennél ravaszabban jár el a világ bitorló fejedelme és annak helytartói: az ünnepet meghamisítják. Így lesz a Karácsonyból Télapó-ünnep, béke-ünnep, a Húsvétból a termékenység, a tavaszi természet ünnepe, a Pünkösdből majális-alkalom. Ha pedig formálisan meghagyják, illetve csak formálisan hagyják meg Krisztus-Jézus földi létbe-lépésének és működésének stációit – akkor megpróbálják a szellemi lényeket materializálni. S ebben az el-

kényelmesedett, a szellemi tartalomra nem eléggé figyelő „hívók” körében is társra találhatnak.

Mennyezetileg érő karácsonyfa, festett üveggömbök, gyertya helyett színes villanyfűzér, ami – mint a vészjelzés – még villog is, rikító papír a csomagokon. Az evés-ivásba fulladt együttlét, a bezárkózás az otthon szűk falai közé, „idegen” ezt a hangulatot ne zavarja...! (Nem véletlen a magányosok öngyilkossága, éppen Szentestén!). A szinte kötelességszerű, mechanizmussá szürkült ajándékozási kényszer. Vásári forgatag, hajszoltság – lázas kereskedelmi akciók.. (Akcióóóó... Kerámia jászol a Szent családdal, 20 százalék engedmény.!!)

Húsvéti sonka, csülök, a böjtöt gyorsan feledtető lakoma, olvatag csokoládéból a barikává lefokozott halhatatlan Bárány, a felmasnizott tojás, a titokzatos életkezdet szimbólumának elgiccsesítése, ráadásul azzal a szöveggel, hogy „a nyuszi hozza...”

Millióst tétű vetélkedőben kérdezték meg az egyébként tájékozott gimnazistát: mit ünnepelünk Húsvétkor?

a) Jézus születését

b) Jézus Krisztus feltámadását

A szép, fiatal arcon tétova zavar tükröződött. Hosszú, kínos tűnődés után felelt: „mintha bé...” Mintha hallott volna valamit rebesgetni erről a dolgról. S ez a két legismertebb, ateisták által is méltányolt ünnep! Hogy mit is jelent: nem fontos. Az alkalom fontos, hogy rendezni lehessen valami buli-szerűt, vagy a jobbik esetben csakazértis megpróbálni a harmonikus együttlétet, a mégoly háborús hétköznapi viszonyok ellenére. Wellness-hétvége, sielési program, mozgalmas napok... Csak semmi elmélyülés, ihletett csend, semmi önvizsgálat, a gondok, a megoldatlan lelki kérdések, személyes dilemmák eltussolása, a szembenézés, a misztikus találkozás elszalasztása. A kékszemű, szőke hajú, marcipánfigurának ábrázolt Jézus-gyermek: szentimentális leegyszerűsítés az érzelmi megrendülés helyén. Az elsikkadó Vízkereszt, Krisztus teljes uralmának kezdete Jézusban, a szinte mellékessé váló magasztos Epiphania... Ex Deo nascimur. Istenből születünk. A Húsvét katabázisa és katarzisa is egybemosódik. Nagypéntek és Nagyszombat együttes átélése a lélekben gyakran elmarad. Nehéz is a gyász feketeségéből mámorító örömujjongásba váltani! In Christo morimur – Krisztusban halunk meg – s ezzel általa győzzük le a halált. De a mennybemenetel és a pünkösdi kiáradás nélkül a megváltás köre nem zárult volna be, s ezért nem „mellékes” ezt a két szellemi eseményt tudatunkba, érzéseinkbe, akaratunkba a szép nyárelőn behívni. Krisztus felviszi az Atyához a megmentett emberi szubsztanciát (Mennybemenetel), Pünkösdkor – ahogy egykor az apostolok szeméről is – lehullik a hályog, s a „tüzes nyelvek” zúgásában megvilágosodhatunk, mi, miért történt és történik folyamatosan... Per spiritum sanctum reviviscimus. A Szent Szellem által támadunk fel.

Mihály arkangyal őszi ünnepe megnyitja, mintegy tisztítja az utat, a léleknek kozmikus intelligenciát kívánva s a hozzá felszálló szakrálissá táguló földi intelligenciát fogadva – Krisztus előtt Ő jár: Michael. A varázslatos János-napon pedig – már Krisztus nyomában – megérintjük a Kozmoszt, elővételezve valamit a Föld, az emberi lény beteljesedő jövőjéből: az Istenben való boldogság állapotából.

Igazgyöngyök, aranyfonálon. Ahogy gondozzuk, úgy viseljük. Homályosan vagy eredeti fényében. De nem tudom, van-e beavatott élő, a mai átmeneti világban, aki biztos hirdethetné: teljes mélységükben beledolgozta a szentséges ünnepeket – a hétköznapokat is átgűrve! – az életébe; aki merné azt hinni, az ünnepek titkáról már mindent tud. Elcsépeelt szófordulattá vált helyzetelemzésünk: ez vagy az, csak a jéghegy csúcsa.. Nagy kegyelem, hogy az egyre háborgóbb lét-óceánon bolyongva, legalább látjuk ami a tajtékokból – irányt mutatva – kiáll: Isten ünnepeinek szilárd csúcsait. A luciferi ellenerő folyamatosan ellene dolgozik a valódi létfeladatnak. Tompaságot, lustaságot bocsát az emberi lélekre – és félelmet szít a „józan realitás” sulykolásával minden ellen, ami a szellemi világ realitásába vezethet minket. Az egyébként fontos, hagyományos formákat megmerevíti, beszárasztja a tartalmakat. Szentimentális ködökbe vonz vagy a kemény, szikkadt talajra ragaszt: alkatánál fogva ki, mire hajlamosabb. Fel kell vennünk a kesztyűt, hogy hitünk ünnepeit valóságukban ismerhessük meg; a Világteremtő Akarat ezt várja tőlünk, hogy az idők végezetén ne csak szolgái, de barátai lehessünk. Az elkényelmesedő világban reménytelen, hogy még a sekélyessé rontott ember is, a maga módján, pótolni szeretné az ünnepet. Behelyettesíti kreált alkalmakkal: karnevál, fiesta, szilveszter... Ünnepeket rendeznek, bankettek, személyes évfordulók, születésnap vacsorák (a születés misztériumát még csak meg sem pendítve), névnap ivászatok (a „név” üzenetét meg sem is fejtve). Halotti tor (a halál szentségének érintése nélkül).

Ahol nincs jelen Isten szelleme és Krisztus áldozata, legalább sejtelem-szerűen, ott ünnep sincs. Ott csak buli van. Elegánsabb vagy közönségesebb: a lényeket tekintve mindegy. Különterem, fogadás a Hiltonban, vagy duhaj mulatozás a sarki kocsmában.

Nagy nemzeti ünnepeink, a sorsfordító világeseményekre emlékező gesztusok ezért válhatnak – ha nem vigyázunk – monotonná, unalmassá, mert nem sikerül élettől, a szakralitással összekapcsolni. A szó csak „szavalás” marad. Vagy kutyakomédiává zülleszthető. Mert Júdás ne prédikáljon a köztereken. Bízta magát az irgalmas ítéletre. Kérje a kegyelmet. Ez az egyetlen hiteles cselekedet, ami még elfogadható.

Sursum corda – fel hát a szívekkel –, az ünnep előfeltétele. A megvalósuló *chairs* a *chronos*ban, a csordulás pillanata.

Persze, mindent a maga idején. A „hat nap” sürgése-forgása után a „hetedik nap” áttetsző gyönyörűsége.

Csaknem húsz esztendeje írtam – s ma sem gondolom másként: „A szféráknak az „evilág” nem közömbös. Ezért nem azt sugallom, hogy nem fontos a szorgalom, a fogaskerekek portalanítása, az avult berendezés átgondolt cseréje, a féregűző felforgatás, a barkácsmunka a gyorsan rozsdálló szerkezeteken. Nagyon is fontos dolgok ezek: dologidőben, de nem a hetedik napon. És azt sem sugallom, hogy csak a fohász fontos, a rálátás és készülődés, majd megpihenés, eszmélkedés és tanúságtétel... bár nagyon is fontos dolgok ezek: a hetedik napon; de nem a dologidő helyett.”

A profánt is áthatja a szent, a hétköznapot is mintegy lépcsőről-lépésre előre átvilágítja az ünnep. S az ünnepben tévedhetetlenül szembesülünk: megcselekedtük-e menet közben, amire az ünnep a világba küldött minket?

